

Slagsmål mellem præsten og degnen

Connie W. Jensen & Uffe Rasmussen

Den 20. Marts 1828 blev der i Provsteretten på Svendborg Bys Rådhus afsagt dom i en sag mellem Skolelærer Rasmussen i Ringe og Sognepræst Leerbech i Ringe.

Sagen startede 25. September 1827, hvor Pastor Leerbech, som åbenbart ikke var tilfreds med skolelærer Rasmussens pasning af tårnuret i Ringe Kirke, ville give skolelæreren en opsang herfor. Det ene ord har sikkert taget det andet, hvorefter lærer Rasmussen skal have taget præsten i kraven og væltet ham omkuld. Dette endte med en retssag.

H.M. Henriksen skriver i sin bog »Ringe Sogn« om Hans Leerbech, præst i Ringe (1807-1835):

»Leerbech var streng og hidsig til at tage på vej, når noget var i uorden. Selv for en dygtig lærer var den opførende og fremfusende Leerbechs skolebesøg ikke altid behagelige. En dag gik det så voldsomt til, at præsten faldt under bordet og brækkede benet (bordbenet?). Det var der så megen snak om, at Vedel Simonsen 28. Maj 1828 skriver til Verlauf om Dagens Nyt: »En Præst i Ringe kom op at slås med sin Degn i Skolebørnenes nærverelse og blev af ham kastet under bordet«.

Børge Rasmussen har nu fundet nogle akter af sagen, som vi her på

trods af manglende referat af præliminærforhøret, referater af indledende retsmøder, skrivelser og bilag, skal gengive i et nogenlunde forståeligt sprog.

Retten er sat!

Sagen var anlagt af anklagemyndigheden mod »... den i Ringe intermistiske ansatte Skolelærer og Kirkesanger Peder Rasmussen«.

Ved sognepræst Leerbechs besøg i Ringe Skole den 25. September 1827, bebrejdede denne Peder Rasmussen, at tårnuret i Ringe Kirke »... ikke blev passet behørigt af ham, hvilket gav Anledning til en Ordstrid, i løbet af hvilken, Pastor Leerbech brugte Ordet Slynge eller Sluppet mod Tiltalte, hvorpaa denne dels med Ord udviiste Præsten af Skolen, samt dels tog ham i Brystet for at udføre dette, hvorpaa Præsten faldt, forlangte sine Folk hentede, hvilket tiltalte forbød de ulstædeværende; efter at Præsten med Besværighed var kommet ud af Skolen, tilkaldte han ovennævnte, sine Tjenestefolk, der maatte bære ham Hjem, hvor han omtrent 3 uger maatte holde Sengen«.

Sagen behandledes herefter med et præliminærforhør af vidner og implicerede, som blev afholdt af herredsfoged Christensen og dennes fuldmægtig Dampe.

Defensor var Prokurator Parbjerg og Actor var Prokurator Lacour.

Det virker som om, at Prokurator Parbjerg har været temmelig ihærdig. Han har muligvis været klar over lærer Rasmussens chancer for at vinde sagen eller manglen på samme!

Den 6. Februar 1828 forlangte Prokurator Parbjerg nogle oplysninger om Pastor Leerbechs levevis, som retten fandt »... at være deels af inquestorisk Natur, deels irrelevante« ... »saa-de forlangte indgaaende Oplysninger vil ikke være at erhverve«.

Parbjerg har ligeledes bedt om at afhøre Pastor Leerbechs døtre. Det må her formodes, at Parbjerg har villet have oplysninger af døtrene om deres fars temperament og omgængelighed i dagligdagen, da de jo ikke havde været vidne til episoden i Ringe Skole.

Parbjergs begæring afvistes da også af retten, idet den mente, at de oplysninger døtrene kunne bidrage med, ikke ville afvige fra andre tidligere afgivne forklaringer.

Men Parbjerg stoppede ikke med det. Han forsøgte den 9. Februar 1828 at få sagen afvist under henvisning til det nære slægtskab mellem Herredsfoged Christensen, som var forhørsdommer ved præliminærføret, og Pastor Leerbech. Parbjerg anmodede retten om at indhente oplysninger om dette slægtskabsforhold. I fald det ikke kunne lade sig gøre at få sagen afvist, da at lade vidnerne, som var afhørt i præliminær-

forhøret, afhørt under ed, »... for at faae fuld Vished om, hvad i Forhøret paserede«.

Dommeren efterkom her en del af Parbjergs anmodning, idet han undersøgte slægtskabsforholdet mellem Leerbech og Christensen, »... uden at vidtløftiggøre Sagen«. Det viste sig, at der var noget om det. Leerbech og Christensen var i familie af 2. eller 3. grad af sidelinjen, men »... Loven afgiver ikke Analogi for nogen Dommer til, på grund af sligt, fiærnt Slægtskab, at vige Sæde«, hvorfor Parbjergs anmodning om at få sagen afvist ikke tages til følge.

Om Parbjergs anden anmodning om at vidnerne fra præliminærføret på ny skulle afhøres under ed såvel som tiltalte, idet Parbjerg rejste tvivl om de protokolerede forklaringer. Han gik så langt, som at mene, at tiltaltes udsagn skulle være alt for dum og urimelig, og at svarene skulle være lagt ungdommen, altså eleverne, i munden.

Anmodningen tages ikke til følge, da dommeren ved sammenligning af vidneudsagnene fra præliminærføret ikke finder væsentlige forskelle, såvel som det på nærværende tidspunkt er henved 5 måneder siden, at forhøret blev afholdt »... og at et eller andet Udtryk kan nu Retteligen kan være gaaet dem af Minde«.

Sagen blev herefter optaget til doms den 5. Marts 1828 og oplået den 16. Marts 1828.

Der gives ikke Lærer Peder Ras-

mussen meget medhold, men dommeren medgiver ham dog »som formildende Omstændighed bør det komme i Betragtning, at Tiltalte mueligen er kommen i Affect over Præstens i Skolen ham givne Paamindelse om Taarnuret, samt over det Uqvemsord: — Slyngel eller Sluppet, Præsten haver brugt«. Dommeren mener desuden, at tiltaltes opførsel tidligere taler til hans fordel, hvorimod nogen egenrådighed karakteriserer hans senere adfærd.

Af tvivlsspørgsmål nævner dommeren »At Præsten er falden i det at Tiltalte har havt ham i Brystet, er vel ikke beviist, saasom Tiltalte stadigen har benægtet dette og Børnenes Forklaring herom ligeledes er forskellig«.

Anklagerne mod lærer Peder Rasmussen, opsummerer dommeren således: »At Tiltalte saaledes virkelig har forgrebet sig paa sin Sognepræst bemeldte Tid og Stæd, derom afgiver de mange afhørte Børns overensstemmende, saavel i Præliminær Forhøret, som senere i Sagen afgivne Forklaringer, en høj Grad af Formodning, der endmere bestyrkes ved flere af disses Forældre og Plejeforældre under afgivne Forklaringer, om hvad Børnene i den Henseende have fortalt dem, visse Formodning gaar efter Rettens skiønnende over til Beviis, når derved sammenholdes hvad Tiltalte i Præliminær Forhøret selv erkiender, nemlig: at han ikke tør benægte, at have viist Præsten ud af Skolen og at han har berørt Præstens Bryst, skiøndt, som han siger, for at beskytte sig«.

»Tiltalte har befalet de Tilstedevæ-

rende, at de ikke paa Præstens Opfordring maatte hente dennes Folk, for at hjælpe ham Hjem«.

»Præsten gik frisk til Ringe Skole og kom med en betydelig Contursion (Blodudtrædning) derfra, derom afgiver Distriktkirugens Attest og Præstens Tjenestekarles Forklaring beviis«.

»... tilkommer Præsten Leerbechs Forklaring en højere Grad af Tiltro, saasom han i Embeds medfør og som Tiltaltes Foresatte, befandt sig i Skolen. — Tiltalte vil da ikke kunde undgaae at blive dømt som den der haver tilsidesat al Agtelse med samt lagt Haand paa sin i Embeds medfør, sig i Skolen befindende Foresatte«.

Thi kiendes for Reet.

Tiltalte Peder Rasmussen, interemistisk ansadt, nu suspenderet Skolelærer og Kirkesanger i Ringe, hensættes Eet Aar som Forbedringshusfange til Arbejde i Odense Tugt og Forbedringshuus og findes uværdig til nu eller i Fremtiden at beklæde eller forstaae noget Skolelærer Embede, ligesom han ogsaa betaler alle af denne Sags paalydende Omkostninger og deriblandt til Actor Prokurator Lacour 8 skriver otte og til Defensor Prokurator Parbjerg 6 skriver seks Rigsbankdaler sølv. — At efterkommes under Lovens Tvang og Justitions videre Befordring. —

A. Moltke Wedel

Opslaaet og oplæst i Provsteretten paa Svendborg Byes Raadhus den 20. Marts 1828. — A. Moltke«